

УДК 338.246.2:339.138:658.8 Студ. О.Л. Воробець¹; асист. А.І. Хоменко²; економіст О.В. Новіков³; доц. А.М. Кричківська², канд. фарм. наук; доц. Р.К. Шурпенкова¹, канд. екон. наук; проф. В.П. Новіков², д-р хім. наук

АНАЛІЗ ВПЛИВУ ЗМІНИ ОРГАНІЗАЦІЇ СТРУКТУРИ БАНКУ НА ЙОГО СТАБІЛЬНІСТЬ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ

Досліджено та проаналізовано зміни фінансового стану банку "Фольксбанк", проведено порівняльну характеристику показників його фінансової діяльності у період кризи та післякризовий період. Виявлено зміни в організаційній структурі банку, саме – зміни повноважень голови та членів спостережної ради. Доведено доцільність проведення змін в організаційній структурі саме в кризовий період у середовищі невизначеності.

Ключові слова: аналіз, економічна криза, середовище невизначеності, фінансовий стан, фінансовий результат, прибуток, збиток, стабільність, організаційна структура, банк.

Постановка проблеми. Негативні наслідки глобальної фінансової кризи 1998 р. не сильно вплинули та не позначились на економіці України через малий рівень її інтегрованості у глобальну світову економіку. З 2000 р. до 2008 р. українська економіка зростала і активно інтегрувалась у світову економіку. Тому світова фінансово-економічна криза 2008 р. відчутно позначилася на економіці України, особливо на банківській діяльності. Зараз актуалізується питання використання українськими банками світового досвіду управління в умовах невизначеності середовища функціонування. "Фольксбанк" – один з банків, який вистояв у період цієї економічної кризи.

Методика дослідження. Метою наукової роботи є дослідження закономірностей та аналіз ефективності структурних зрушень у національній економіці. Завданням нашого дослідження було виявити закономірності "виживання" "Фольксбанк" на ринку фінансових послуг України.

Результати дослідження та їх обговорення. Значна частина адаптаційних заходів спрямована на проведення організаційних змін в організаційній структурі установ. Проведення змін в організаційній структурі потребує значних фінансових, матеріальних, інтелектуальних ресурсів, що пов'язано зі складністю фінансових процесів. Окрім цього, такі зміни для установ, зокрема банків, повинні враховувати середньотермінову і довготермінову ринкову перспективу установ [1]. В умовах невизначеності керівництво повинно ретельно продумувати і планувати такі кроки. Метою проведення організаційних змін в організаційних структурах є їх адаптація до факторів, які спричинені невизначеністю внутрішнього і зовнішнього середовищ фінансових підприємств. Саме тому успішна адаптація банку "Фольксбанк" на основі проведення організаційних змін в умовах кризового економічного періоду та післякризовий період становить інтерес до діяльності цього банку[2].

У вересні 2010 р. ПАТ "Фольксбанк" вже другий рік поспіль здобуло почесну перемогу в номінації "У світі грошей: Львів банківський". Основними критеріями оцінювання були: надійність, самодостатність фінансових ре-

сурсів, добра репутація серед партнерів та клієнтів, якість надання послуг, розбудована мережа відділень. Клієнти й партнери "Фольксбанк" з власного досвіду знають, що таке справжній банківський сервіс найвищого рівня. Чітка й налагоджена робота з обслуговування клієнтів забезпечується широким використанням передових технологічних рішень. Розроблені банком процеси дають змогу клієнтам Банку оптимізувати поточну роботу.

Станом на 31.12.2010 р. мережа "Volksbank International AG" налічувала 547 відділень у дев'ятох країнах Центральної та Східної Європи: Словаччині, Румунії, Хорватії, Боснії і Герцеговині, Угорщині, Словенії, Сербії, Чехії та Україні, з чисельністю персоналу 5362 працівників. Протягом останніх років "Фольксбанк" продемонстрував стрімкий, динамічний розвиток на ринку фінансових послуг України, істотно зміцнив свої позиції і підтвердив імідж європейського банку[3].

Стратегія розвитку Банку ґрунтується на задоволенні потреб клієнта. Основний акцент зроблено на широкому спектрі пропонованих послуг, їх універсальності та якості, впровадженні у практику інноваційних технологій. Упродовж останніх двох років ПАТ "Фольксбанк" вдалося значно розширити і поновити продуктовий ряд, запропонувати клієнтам актуальні послуги та зважені рішення. Як і всі міжнародні банки, "Фольксбанк" має чітке розмежування функцій фронт-офісу та бек-офісу, що підвищує якість обслуговування клієнтів та сприяє зменшенню ризиків. Структура управління Банку побудована на чіткому розподілі на бізнес-лінії (корпоративна, роздрібна, малий та середній бізнес, казначейство) та вертикалі підтримки (інформаційні технології, операційна підтримка, методологія та ефективність управління та інші).

Цілеспрямована робота над вдосконаленням банківських послуг, розширенням їх спектра стала основою для значного збільшення клієнтської бази Банку. Кількість людей, які довіряють "Фольксбанку", постійно зростає. Серед них – і приватні особи, й представники малого та середнього бізнесу, і великі підприємства. Станом на 6.10.2011 р. відбулася державна реєстрація змін до статуту "Фольксбанк", відповідно до якої Статутний капітал Банку становив 420 млн грн.

Значним досягненням є те, що сьогодні Банк обслуговує близько 100 000 клієнтських рахунків і продовжує активно працювати над тим, щоб продукти були зручними та доступними. Клієнти довіряють "Фольксбанку" і це основний показник його успішної роботи, найвища оцінка його діяльності. Сьогодні "Volksbank AG" входить у п'ятірку провідних фінансових концернів Австрії. Окрім цього, "Volksbank AG" відіграє традиційно провідну роль партнера австрійської економіки та фінансує діяльність підприємств різної величини. Основні показники діяльності ПАТ "Фольксбанк" станом на 01.01.2012 р.[5]: активи – 2,944 млрд грн; власний капітал – 0,413 млрд грн; кредитний портфель – 1,813 млрд грн; депозитний портфель – 0,513 млрд грн.

2008 р. можна розділити на два періоди: перше півріччя відзначилось стабільним розвитком економіки України, у другому півріччі відбувся доволі стрімкий спад економіки. Ці негативні події пов'язані зі світовою фінансовою кризою, першим проявом якої для України стало в стрімкий спад попиту та ціни на сталь (метал), що було основою українського експорту. Наступними

¹ Львівський інститут банківської справи УБС НБУ;

² НУ "Львівська політехніка";

³ ПАТ "Львівобленерго"

кроками було: припинення практично всіх зовнішніх інвестицій в Україну, значне зменшення надходження валютних коштів від експорту, а також запровадження НБУ політики гнучкого обмінного курсу (одна з умов Міжнародного валютного фонду), відбулась девальвація національної валюти на 58,8 %. Як наслідок, за підсумками 2008 р. було досягнуто росту ВВП 2,1 %. Це при тому, що за вісім місяців 2008 р. зростання ВВП становило 7,1 %. Спад виробництва промислової продукції у 2008 р. сягав 3,1 % відносно попереднього року. Така ситуація спричинена стрімким скороченням обсягів виробництва у 4 кв. 2008 р. (на 24,9 %). Фінансовий результат з оподаткування підприємств у 2008 р зменшився на 24,4 % порівняно з 2007 р. та становив 833401 млн грн. За даними НБУ, рівень доларизації економіки України в 2008 р. збільшився з 22,8 % до 30,6 %.

Станом на 1.01.2009 р., ліцензіями на здійснення банківських операцій володіли 184 банки, 13 з яких знаходились у стадії ліквідації, 10 ліквідувалось за рішенням НБУ, інші – за рішенням господарських судів. Частка іноземного капіталу в статутному капіталі банків у 2008 р. зросла на 1,7 % та становила 36,7 %. Активи банківської системи у 2009 р. зросли на 54,97 % до 927,2 млрд. грн, в основному за рахунок активного кредитування протягом 1-9 місяців 2008 р. та за рахунок істотного зростання курсів іноземних валют у четвертому кварталі 2008 р. Зобов'язання банків збільшилось на 52,5 % і станом на 1.01.2009 р. становило 805,8 млрд грн, при цьому приріст коштів клієнтів становив 66 млрд грн – 22,7 %. Власний капітал банківської системи збільшився на 51,5 млрд грн, на 73,7 % і станом на 1.01.2009 р. становив 121,4 млрд грн. За 2008 р. банки отримали прибуток сумою 9,7 млрд грн (в 2007 р. 7,1 млрд грн), що більше на 36,6 %, а ніж 2007 р. Середня прибутковість активів станом на 1.01.2009 р. зменшилась і сягала 1,05 %, тоді як за аналогічний період попереднього року становила 1,2 %. Прибутковість статутного капіталу також зменшилась до 9,13 % з 14,93 % станом на 1.01.2008 р. Унаслідок підтримки курсу національної валюти, офіційні резервні активи НБУ на початок 2009 р. зменшилось на 0,92 млрд дол. США, та становили 31,54 млрд дол. США [4].

Проаналізувавши річний звіт ПАТ "Фольксбанк" за 2008 р., можна побачити, що 2008 р. був для банку роком зростання та змін. Банк поставив перед собою правильний перелік завдань, завдяки яким і втримався на ринку. Основними завданнями були забезпечення розширення клієнтської бази, продовження розвитку мережі банку, зміцнення його впливу у регіонах та впровадження новітніх технологій. Банк не лише виконав усі зобов'язання, але й вкотре підтвердив свою позицію і ділову репутацію. Окрім цього, підтвердив свій статус стабільної та надійної установи, уникав поспішливих кроків, завдяки чому закінчив рік з вагомою конкурентною перевагою та хорошим фінансовим результатом. Банк пройшов повномасштабний ребрединг, який передбачав заміну всіх елементів бренду корпоративної культури та ідентифікації, продуктивної пропозиції, маркетингової політики, фірмового стилю. Відбувся перехід організаційної структури від трирівневої до дворівневої (перетворення філій у регіональні відділення), реорганізація системи управління

із врахуванням принципів та вимог, підвищення кваліфікації персоналу на підставі тренінгів та вивчення європейського досвіду [4].

Запорукою збереження "Фольксбанку" в час економічної кризи було правильне спрямування Голови правління банку. Стратегія розвитку банку базувалась на чіткому усвідомленні що найбільший шанс на успіх мали універсальні банки в широкому розумінні цього слова. Це банки, які активно розвивають свій бізнес, постійно розширюють спектр пропонуванних послуг, вдосконалюють їх якість, впроваджують у свою практику інноваційні технології. Станом на 1.01.2009 р. активи "Фольксбанку" зросли більше, ніж у 2 рази – на 1632,8 млн грн та досягли 2970,9 млн. грн. Таке значне зростання активів у 2008 р. зумовлене збільшенням кредитного портфелю. Показники діяльності банку до економічної кризи та після представлено на рис. 1-3 (у млн грн)

Рис. 1. Активи банку в період економічної кризи та в післякризовий період

Рис. 2. Власний капітал банку в період економічної кризи та в післякризовий період

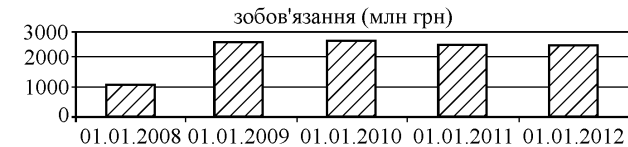

Рис. 3. Зобов'язання банку в період економічної кризи та в післякризовий період

Банк проводить зважену кредитну політику, диверсифікуючи та мінімізуючи ризики, керується кредитною політикою, яка враховує інтереси акціонерів, вкладників і потенційних позичальників та спрямована на задоволення потреб клієнтів банку. Усі кредитні операції в банку проводять з дотриманням чинного законодавства та внутрішніх нормативних документів. Упродовж 2011 р. "Фольксбанк" був стабільно ліквідним, працював із істотним запасом міцності проти визначених НБУ нормативних вимог щодо співвідношення активів та пасивів за термінами їх погашення. Протягом звітного року жодного разу не порушувався жоден з трьох щоденних нормативів ліквідності: норматив миттєвої ліквідності станом на 01.01.2012 р. становив 272,97 % за норми не менше ніж 20 %, норматив поточної ліквідності – 335,97 % за норми не менше ніж 40 %, норматив короткотермінової ліквідності – 320,39 % за норми не менше ніж 20 % [5].

У вересні 2012 р., за рішенням зборів акціонерів ПАТ "Фольксбанку", було змінено голову та склад спостережної ради. До цього періоду спостережна рада складалась з осіб головного офісу в Австрії, зі змінами, затвердженими на зборах акціонерів, на сьогодні спостережна рада складається з

громадян Росії. Такі зміни відбулись у зв'язку з тим, що – Центральний банк Російської Федерації викупив 57,54 % акцій, ПАТ "Сбербанк Росії" – 100 %, "Фольксбанк Інтернаціональ АГ" – 99,9 %, та інші акціонери – 0,076 %.

За підсумками 2011 р. ПАТ Фольксбанк отримав прибуток обсягом 38,2 млн грн (рис. 4.) [3].

Рис. 4. Прибуток/збиток "Фольксбанку" в період економічної кризи та в після кризовий період

До 1 вересня 2011 р. діяла організаційна структура, яка була затверджена рішенням Спостережної Ради ПАТ "Фольксбанк" протокол № 7 від 5 листопада 2010 р. Після кількох змін протягом 2011 р. організаційна структура набула необхідного вигляду, згідно з вимогами материнської компанії і на кінець 2011 р. діє на підставі рішення спостережної ради банку, протокол № 5 від 5 серпня 2011 р. [6].

Нова організаційна структура відповідає стандартам комерційних банків, що входять у групу "Volksbank International AG", Австрія. Відповідно до нової організаційної структури:

- зліквідовано відділ міжнародних кредитів та проектного фінансування у складі управління корпоративного бізнесу;
- переведено відділ валютного контролю з підпорядкування члену Правління, відповідальному за фінансовий моніторинг, до складу управління розрахунків;
- створено відділ операційного контролю, який підпорядковано члену Правління, відповідальному за фінансовий моніторинг [7].

Досліджуючи ПАТ "Фольксбанк", можна зробити висновок, що прибуток ПАТ "Фольксбанк" почало отримувати незадовго до того, як було змінено склад спостережної ради банку [8].

Висновки. Результати роботи "Фольксбанку" свідчать про те, що завдяки правильним та виваженим діям менеджменту, довірі клієнтів і партнерів банк впевнено і стабільно почувається сьогодні.

Аналізуючи цей період у існуванні "Фольксбанку" можна побачити, що продемонстрована позитивна динаміка ряду основних показників та зміна організаційної структури дали змогу стабільно нарощувати клієнтську базу, вдалося досягнути зростання коштів юридичних осіб та коштів фізичних осіб. Зважаючи на ринковий тренд у банку відбулось зниження відсоткових ставок. Досягнення таких результатів є запорукою правильного розподілу та організації функціонування чотири комітетів: кредитний комітет, тарифний комітет, комітет з питань управління активами і пасивами, проектний комітет.

ПАТ "Фольксбанк" зуміло зберегти свої позиції на ринку в час економічної кризи 2008-2009 рр. Загалом звітності банку, на перший погляд, є прозорими, але все ж виникає питання щодо системи, шляху збільшення прибутку за цей період.

Література

1. Хоменко А.І. Фінансово-кредитний механізм інноваційного розвитку економіки України / А.І. Хоменко, І.Б. Хома // Регіональна економіка : наук.-практ. журнал. – 2009. – № 4(54). – С. 101-108.
2. Хоменко А.І. Управління організаційними змінами на підприємстві за допомогою показника організаційної ентропії / А.І. Хоменко // Управління розвитком : зб. наук. робіт. – Харків : Вид-во ХНЕУ. – 2011. – № 21(118). – С. 38-41.
3. Річний звіт ПАТ "Фольксбанк" за 2011 рік. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://www.volksbank.ua/ua/about/annual_report.
4. Річний звіт ПАТ "Фольксбанк" за 2009 рік. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://www.volksbank.ua/ua/about/annual_report.
5. Річна фінансова звітність ПАТ "Фольксбанк" за 2011 рік згідно з вимогами НБУ [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.volksbank.ua/ua/news/~infoemit>.
7. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://www.volksbank.ua/php_uploads/data/articles/ArticleFiles_433_Zboru_veresen.pdf.
8. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.volksbank.ua/ua/about>.

Воробець А.Л., Хоменко А.І., Новиков А.В., Кричківська А.М., Шурпенкова Р.К., Новиков В.П. Аналіз впливу зміни організації структури банку на його стабільність в умовах економічного кризису

Исследованы и проанализированы изменения финансового состояния банка "Фольксбанк", проведена сравнительная характеристика показателей его финансовой деятельности в период кризиса и посткризисный период. Выявлены изменения в организационной структуре банка, именно – изменения полномочий председателя и членов наблюдательного совета. Доказана целесообразность проведения изменений в организационной структуре именно в кризисный период в среде неопределенности.

Ключевые слова: анализ, экономический кризис, среда неопределенности, финансовое состояние, финансовый результат, прибыль, убыток, стабильность, организационная структура, банк.

Vorobets O.L., Khomenko A.I., Novikov O.V., Krychkovska A.M., Shurpenkova R.K., Novikov V.P. Analysis of change of bank of in its stability under economic crisis

Studied and analyzed the changes in financial condition "Volksbank" The comparative performance characteristics of its financial performance during the crisis and post-crisis period. The changes in the organizational structure of the bank, it changes authorizations Chairman and members of the Supervisory Board. The expediency of the changes in the organizational structure is in a crisis period in an environment of uncertainty.

Keywords: analysis, economic crisis, environment uncertainty, financial position, financial performance, profit, loss, stability, organizational structure of the bank.

УДК 657.633.5

Доц. В.І. Воськало, канд. екон. наук;
асист. Н.М. Воськало – НУ "Львівська політехніка"

КОНТРОЛЬ ОПЕРАЦІЙ ІЗ СКЛАДОВИМИ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ

Описано контрольні процедури для перевірки складових власного капіталу із зазначенням джерела перевірки та отримання інформації для зіставлення та встановлення відповідності чинному законодавству чи внутрішнім документам, запропоновано форми документів для оформлення результатів контролю.

Ключові слова: контроль, власний капітал, контроль статутного капіталу, контроль додаткового капіталу, контроль резервного капіталу, контроль нерозподіленого прибутку, контроль неоплаченого та вилученого капіталу.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. Сформований власний ка-